

Raadsfractie SP
t.a.v. Mw. Özogul en Mw. Eckhard

Ons kenmerk WI/2021/37897
Datum 9 februari 2021
Afdeling Werk en Inkomen
Contact F.J. van Buren
Telefoon 023-5114830
E-mail fvanburen@haarlem.nl

Onderwerp: Beantwoording artikel 38 vragen van de SP giften en bijstand.

Geachte mevrouw Özogul en Eckhard,

Op 13 januari 2021 heeft u vragen gesteld ex art. 38 RvO inzake wet- en regelgeving giften en bijstand. Met deze brief geven wij antwoord op uw vragen. Hieronder is uw vraag steeds cursief weergegeven waarna het antwoord van het college volgt.

1. Moeten Haarlemse bijstandsgerechtigden het melden als zij boodschappen van familie en/of vrienden ontvangen? Zo ja, geldt dit ook als je bij familie en/of vrienden blijft mee eten? En geldt dit ook als familie en/of vrienden trakteren op een etentje?

Antwoord:

Voor alle inkomsten en dus ook voor giften geldt er een inlichtingenplicht op grond van de Participatiewetwet. Op grond van deze inlichtingenplicht dient men alle informatie te verschaffen en die van belang is voor het recht op uitkering. Dus ook melding maken van ontvangen giften.

De wet is het sluitstuk van de sociale zekerheid (vangnet) en is altijd aanvullend op alle eigen inkomsten/vermogen van de bijstandsgerechtigden. Op grond van het artikel in de P-wet dat gaat over middelen die eventueel buiten beschouwing kunnen worden gelaten (artikel 31, lid 2 onderdeel m) kunnen giften buiten beschouwing worden gelaten voor zover deze naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Hierin is dus sprake van enige beleidsvrijheid en dit wordt altijd individueel beoordeeld op basis van maatwerk. Het incidenteel blijven mee-eten of een incidentele traktatie zal in de praktijk uiteraard niet leiden tot negatieve consequenties voor de betrokkene.

Hieronder treft u een link aan naar de website van de gemeente Wijdemeren met een recente reactie over de kwestie die daar aan de orde is:

<https://www.wijdemeren.nl/4/Nieuws/2021/januari/College-houdt-vast-aan-besluit-over-terugvordering-bijstandsuitkering.html>

2. Hebben Haarlemse bijstandsgerechtigden hierover duidelijke informatie ontvangen? En zo ja, waar is dit terug te lezen?

Antwoord:

Bij aanvraag van de bijstand, informeert de gemeente de aanvrager actief over de rechten en plichten, waaronder ook de plicht om inkomsten en giften op te geven op het inkomstenformulier dat zij maandelijks ontvangen. Dit wordt de bijeenkomst 'rechten en plichten' genoemd. Aanvragers worden hierbij op de hoogte gesteld van de gevolgen van het niet (tijdig) doorgeven van inkomsten en giften. Op de website van de gemeente staat hierover ook een filmpje met Nederlandse en Engelse ondertiteling.

3. Is het voor de gemeente mogelijk om kleine giften en/of ontvangsten in natura uit te zonderen op het terugvorderen van verkregen bijstand?

Antwoord:

De gemeente heeft op basis van de wetgeving rondom giften voldoende beleidsvrijheid om maatwerk te bieden. Meer specifiek: de gemeente kan beoordelen wanneer vrijlating kan worden toegepast en wanneer giften niet meer verantwoord zijn uit het oogpunt van bijstandsverlening. Dat kan bijvoorbeeld zijn bij hele hoge giften, of giften met een periodiek karakter, waardoor zij gezien kunnen worden als inkomen in natura.

Het uitgangspunt van de Participatiewet is dat het een vangnetregeling voor het levensonderhoud is; dat het een aanvulling vormt op de middelen die iemand tot zijn beschikking heeft tot aan het bestaansminimum. Bij de beoordeling of giften wel of niet worden vrijgelaten wordt altijd rekening gehouden met de sociale en financiële omstandigheden van het individu.

4. Hoe vaak worden Haarlemse bijstandsgerechtigden gekort in verband met ontvangen giften? Kunt u aangeven om hoeveel mensen en om welke bedragen het gaat?

Antwoord:

Dit wordt niet als zodanig centraal bijgehouden en vastgelegd. Handmatig nalopen van de registratiegegevens leverde echter het volgende op:

In 2020 is ongeveer € 7000 aan opgegeven giften verrekend met de bijstand voor een totaal van 20 personen. Het betreft hier dus giften die zijn gemeld en opgegeven door de bijstandsgerechtigde.

5. Kunt u aangeven hoeveel ambtelijke capaciteit (uren) gebruikt wordt om deze terugvordering te regelen?

Antwoord:

Dit is niet exact te beoordelen, maar het vergt een minimale uitvoeringscapaciteit.

6. Hoeveel mag een bijstandsgerechtigde ontvangen in Haarlem zonder dat dit teruggevorderd dan wel gekort wordt?

Antwoord:

Dat is een kwestie van een individuele beoordeling, waarbij alle omstandigheden worden meegenomen. Daar zijn geen standaardbedragen voor.

Er zijn wel vrijlatingsbepalingen in de wet opgenomen over middelen die buiten beschouwing worden gelaten, bijvoorbeeld inkomsten uit arbeid en vrijwilligerswerk. Deze inkomsten kunnen tot een bepaalde hoogte worden vrijgelaten. In artikel 31, lid 2 van de Participatiewet kun u de gehele lijst vinden van middelen die buiten beschouwing worden gelaten.

7. Hoeveel mag een bijstandsgerechtigde ontvangen zonder dat dit consequenties heeft voor de ontvangen bijstand? Hebben wij in Haarlem (zoals in Amsterdam) ook een grens?

Antwoord:

De gemeente Haarlem hanteert momenteel geen grensbedrag waaronder giften standaard worden vrijgelaten. Dit maakt maatwerk in het individuele geval juist mogelijk.

We zien in de landelijke politiek een beweging ontstaan die mogelijk gaat leiden tot aanpassingen in de Participatiewet. Dit volgen wij uiteraard op de voet. Haarlem kan het voorbeeld van Amsterdam volgen en werkinstructies/richtlijnen op papier zetten, waarbij de hoogte van een eventueel standaard vrij te laten bedrag een politieke kwestie is. Het college zal een opinienota over dit onderwerp opstellen en deze ter bespreking naar de commissie samenleving sturen.

8. Hoe vaak hebben Haarlemse bijstandsgerechtigden een sanctie i.v.m. het verzuimen van de meldplicht gehad? Wat was de hoogte van deze sanctie? Worden zij, zoals bij de toeslag affaire, als fraudeur bestempeld? Wanneer en hoe kunnen zij van zo'n stempel afkomen? Heeft de gemeente inzicht in de gevolgen van terugvorderen of stopzetten van de bijstand? Welke hulpverlening en nazorg biedt u deze Haarlemmers aan?

Antwoord:

Er zijn verschillende vormen van het niet naleven van de inlichtingenplicht. U kunt daarbij bijvoorbeeld denken aan het niet (tijdig) opgeven van inkomsten uit arbeid, uitkering of vermogen, het niet (tijdig) doorgeven van wijzigingen in de woonsituatie of het niet (tijdig) doorgeven van wijzigingen in de leefsituatie (zoals samenwoning). Feitelijk gaat het, zoals het in de Wet staat, om alle inlichtingen die van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand. In 2020 zijn er om deze reden 144 boetes opgelegd aan uitkeringsgerechtigden als gevolg van het niet naleven van de inlichtingenplicht. De hoogte van de boete is afhankelijk van het benadelingsbedrag en de vraag of er sprake is van opzet of niet. Soms kan er volstaan worden met een waarschuwing. Dit staat in het 'Boetebesluit socialezekerheidswetten'.

Uiteraard worden alle besluiten die worden genomen als gevolg van het onbewust of bewust niet naleven van de inlichtingenplicht vastgelegd in het dossier van de uitkeringsgerechtigde. Gedacht kan worden aan het opleggen van een waarschuwing of boete. In de gemeente Haarlem worden mensen bij niet-naleving van de inlichtingenplicht op geen enkele manier als 'fraudeur' bestempeld in

werkwijzen of systemen. Er wordt bij terugvordering van teveel en/of ten onrechte betaalde bijstand altijd rekening gehouden met het individuele feitencomplex inclusief de sociale situatie dat op dat moment ter tafel komt. Er wordt altijd rekening gehouden met de beslagvrije voet. Dat is wettelijk vastgelegd. Daarnaast wordt er samengewerkt met- en zo nodig doorverwezen naar het team schulddienstverlening of andere vormen van hulpverlening indien mensen in de problemen dreigen te komen.

9. Als een Haarlemmer geld van familie of vriend leent om bijv. schulden te betalen (zoals nu in de media staat), wordt dit dan altijd in mindering op de uitkering gebracht? Hoe kunnen Haarlemmers elkaar dan helpen?

Antwoord:

Zoals aangegeven is dit een kwestie van individuele beoordeling, waarbij de persoonlijke situatie van de betrokkene wordt meegenomen.

10. Kunt u zorgen dat er duidelijke informatie komt over het melden van dit soort verplichtingen? Zodat er geen onnodige sancties opgelegd hoeven te worden?

Antwoord:

Bij aanvraag van de bijstand, informeert de gemeente de aanvrager actief over rechten en plichten, waaronder ook de plicht om inkomsten en giften op te geven op het inkomstenformulier dat zij maandelijks ontvangen. Ook worden zij op de hoogte gesteld van de gevolgen van het niet (tijdig) doorgeven van inkomsten en giften. Zie verder de beantwoording van vraag 2.

11. Kunt u maatwerk bieden m.b.t. betreffende problematiek? Zodat de schuldenproblematiek van deze groep niet tot nog ernstiger geldzorgen leiden?

Antwoord:

Zoals reeds aangegeven, er vindt altijd een individuele beoordeling plaats en waar mogelijk wordt maatwerk geboden.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

mr. C.M. Lenstra

de burgemeester,

drs. J. Wienen